

Begroting 2023

9 november 2023

Christen
Unie
Het Hogeland

Blik (op de toekomst)

Voorzitter,

Deze bijdrage wil ik starten door complimenten uit te delen. De begroting laat een voor de gemeente Het Hogeland redelijk goed financieel beeld zien voor de komende jaren. De algemene reserve heeft voldoende omvang en de komende drie jaren laten een financieel solide beeld zien. Onderhoudsbegrotingen worden aangevuld tot de benodigde omvang. Deze cijfers zijn beter dan in eerdere prognoses. Voor 2026 blijft het problematisch, al is het gat niet zo groot als gevreesd. Bij dezen dan ook een compliment voor de organisatie en het college.

In deze bijdrage wil ik graag namens de ChristenUnie fractie een blik op de toekomst werpen. De bijdrage heb ik onderverdeeld in enkele onderwerpen rondom het centrale thema blik. Ik zal zo starten met een terugblik op de periode rondom de herindeling en de daarbij horende lasten. Daarna probeer ik met een weidse blik te kijken naar onze directe omgeving. Aansluitend ga ik het kort hebben over blik en de verwerking daarvan. Voordat ik ga afronden nog enkele zaken die zonder blikken of blozen ons voorgelegd worden. Als laatste werp ik de blik vooruit om aandacht te vragen waar het hier echt om gaat. Ik sluit af met een anekdote over mijn oom Henk.

Terugblik

Toen de vier voorgaande gemeenten samengingen, was al bekend dat het niet goedkoper zou worden. De afgelopen jaren hebben wij continu aandacht gevraagd voor de kosten voor onze inwoners en ondernemers. U kiest ervoor om de OZB met bijna 5% te laten stijgen. In economisch onzekere tijden waarin we een extreem hoge inflatie zien, geeft dit bij velen problemen. Inwoners die, ondanks de kou, de kachel niet meer aan doen omdat ze hun energiekosten niet kunnen betalen. Ondernemers die naast hogere inkoopkosten en personeelskosten ook geconfronteerd worden met extreme stijging van de energiekosten, krijgen deze verhoging er ook weer bij. Nu heb ik u een terugblik beloofd. Bij de vaststelling van de begroting 2018 in de voormalige gemeente Bedum was de gemiddelde lastendruk voor inwoners €728,49. Dit jaar is de gemiddelde lastendruk voor inwoners van Het Hogeland €919,22 (Bron COELO cijfers begroting)! Dit is na 5 jaar bijna €200,- per jaar meer!

Ik wil hiermee niet aantonen dat vroeger alles beter was, maar wel dat een prijsstijging van enkele euro's per jaar voor afvalstoffen en enkele procenten voor de OZB wel elke keer weer verder doorwerkt. Aan het einde van mijn bijdrage kom ik hier op terug!

Weidse blik

Het Hogeland is de omgeving van een open landschap en ruimte. Maar ook in onze gemeente gebeurt van alles in het ruimtelijk domein. Naast tijdelijke woningen die benodigd zijn voor woningen die versterkt moeten worden, zijn er locaties gereed gemaakt voor mensen die niet meer veilig in hun eigen land kunnen verblijven. We hebben ook mogen zien dat Hogelandsters omzien naar deze mensen. Er is een hoop inwoners vrijwillig betrokken bij de opvanglocaties, taallessen en andere mooie initiatieven. Ook hebben we het afgelopen jaar gezien dat er verschillende woningbouwlocaties tot ontwikkeling zijn gekomen. Wij vragen u ook om hier aandacht aan te blijven geven. Wanneer kunnen wij op dit vlak een concreet voorstel verwachten voor de opgave 2022-2026?

Blik(jes)

Over afval hebben wij vorige week al een hoop gesproken. Wat de ChristenUnie betreft moet een voorstel over afval niet alleen gaan over de centen, maar ook over de doelen die nagestreefd worden. Zonder alles over te willen doen, is het wat ons betreft van belang om de knelpunten te signaleren en daarvoor met concrete oplossingen te komen. Dus niet alleen extra betalen per kilo, maar uitzoeken waarom er afval in de zwarte container zit dat daar niet hoort. Mist er duidelijke informatie? Is er geen goed alternatief om ander afval kwijt te raken? Misschien hier nog eens een blik op werpen?

Zonder blikken of blozen

Helaas is dit onderdeel van mijn bijdrage groter dan mij lief is. Er zijn enkele zaken in de voorliggende begroting welke wij zeer verontrustend vinden. Hier ga ik het achtereenvolgens hebben over de huisvesting van de gemeentelijke organisatie en aansluitend over de Tirrel.

Inzake de huisvesting mogen we helaas helemaal niets lezen in de begroting. Eerder heeft u aangegeven dat begin dit jaar het plan is opgeleverd en dat u dit jaar met een voorstel zou komen. Het voelt een beetje als het zwaard van Damocles omdat we weten dat dit fors effect zou gaan hebben. Als fractie hebben wij enkele vragen over dit thema. Klopt het dat

het huisvestingsconcept begin 2022 is opgeleverd? Zijn de financiële consequenties daarbij ook inzichtelijk gemaakt? Is het nog steeds de planning dat wij dit jaar een voorstel van u hierover mogen ontvangen?

Nog gekker gaat het met de financiën van één van de grote projecten van deze gemeente. De Tirrel heeft ons de afgelopen jaren al enkele keren financieel lelijk verrast. Afgelopen jaar zijn wij enkele keren door u geïnformeerd, maar lukte het nog niet om de financiën overzichtelijk en compleet te kunnen presenteren aan de raad. Ondanks het feit dat het gebouw zo goed als gereed is, hebben wij dit jaar nog geen voorstel kunnen ontvangen over de benodigde financiën. En zelfs nu we de financiën voor de komende jaren behandelen, hebben wij nog niet de mogelijkheid om inhoudelijk de situatie rondom de Tirrel te bespreken. En wat schets onze verbazing? In deze begroting kunt u wel richting geven aan de benodigde financiën! En hoe. Een half miljoen per jaar voor de extra investeringen en het verwachte exploitatietekort. Voorzitter, als fractie voelen wij ons geschoffeerd! Omdat wij geen stukken hierover hebben ontvangen is er nu geen mogelijkheid om inhoudelijk op deze materie in te gaan. Bij het rapport dat is opgesteld door Ecorys bij de vorige kredietaanvraag zijn duidelijke adviezen en afspraken gemaakt, deze lijken op dit moment behoorlijk uit beeld te zijn geraakt? Toen in de vorige periode de verantwoordelijk wethouder opstapte, bedroegen de extra jaarlijkse lasten €150.000,-. Dat is minder dan een/derde van het bedrag dat u ons hier voorschotelt!

Blik vooruit

In eerdere jaren heb ik ook aandacht gevestigd op het waarom we er als gemeente zijn. We zijn er voor onze inwoners en ondernemers. Wat de ChristenUnie betreft zijn wij er voor de inwoners die niet goed meekomen en extra ondersteuning nodig hebben. Natuurlijk hebben wij ambities voor Het Hogeland, maar als eerste moeten we aandacht hebben voor hen die het zelf niet redden. We spreken veel inwoners die zich zorgen maken. Zorgen om de verschillen die steeds groter worden. Laten wij de blik richten op hen die nu financieel niet meer rond kunnen komen door de gestegen kosten voor de boodschappen en de hoge energierekening. We hebben diverse algemene maatregelen gezien vanuit Den Haag, maar zelfs met die maatregelen vernemen wij dat inwoners de kachel niet meer aan kunnen doen omdat ze het geld er niet voor hebben. Hierin moeten we geen afwachtende houding aannemen maar als gemeente proactief handelen. Dank voor de toegezonden memo van

afgelopen week met maatregelen die bekostigd worden door Den Haag. Wat de ChristenUnie fractie betreft gaat dit nog niet ver genoeg. Eerder hebben wij ook al bij de kadernota aangegeven dat wij naast onze inwoners willen staan die het financieel lastig hebben. Ook de voedselbanken signaleren grotere groepen inwoners die beroep op hen moeten doen. Wij kunnen als gemeenteraad en gemeente hierin stappen zetten. Vanuit Den Haag komen er goede regelingen, maar dat is niet afdoende. Onze suggestie voor een stroppenpot heeft u aan de kant geschoven in de opmaat naar deze begroting, maar wat ons betreft voeren we die alsnog in. Inwoners hebben ons nu nodig. Dat is de opgave voor de korte termijn! Maar laten we ook oog hebben voor het midden- en kleinbedrijf in onze gemeente. De afgelopen jaren hebben wij fors geïnvesteerd in het aantrekkelijk houden van de centra, laten we nu ook zorgen dat de ondernemers deze periode door kunnen komen. Daar hoort wat de ChristenUnie betreft een minimale verhoging van de gemeentelijke lasten bij.

Amendement: minder OZB verhoging dit jaar (dekking door mindere opbouw AR en kleinere dotatie bestemmingsreserve opgaven 2022-2026)

Motie: oproep aan het college om 1 miljoen van de bestemmingsreserve opgaven 2022 - 2026 in te zetten voor armoedebestrijding voor inwoners en verenigingen.

Voorzitter ik ga afronden. Ik heb een oom Henk, zoals volgens mij vele Nederlanders. Maar als jonge tiener mocht ik bij hem op de boerderij wel seizoenswerk doen. Lange dagen, hard werken en veel gezelligheid. Maar na elke schaft riep men 'de centen van Henk zijn niet van **blik**', ofwel: aan het werk! En dat wil ik u ook meegeven college, zorg dat de mooie woorden die in de begroting staan komend jaar ook daadwerkelijk vertaald worden naar acties! Daarbij wens ik u en de organisatie namens de fractie van de ChristenUnie Gods onmisbare zegen toe.